

РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ

Суспільна практика виробила різні форми здійснення безпосереднього народовладдя (прямої демократії), але найбільшого визнання й поширення набули вибори до органів державної влади й місцевого самоврядування. Якоюсь мірою реально наявні процедури волевиявлення і здійснення волі народу впливають на управління державними та суспільними справами шляхом виборчого процесу.

Виборчий процес - урегульована правовими та іншими соціальними нормами діяльність органів, організацій, окремих громадян, їхніх колективів і груп (суб'єктів виборчого процесу) з підготування і проведення виборів до представницьких та інших виборних органів державної влади і місцевого самоврядування. У виборчому законодавстві регламентація виборчого процесу здійснюється: по-перше, закріпленням засад виборів і виборчого процесу; по-друге, детальним регулюванням усіх стадій (етапів) виборчого процесу; по-третє, визначенням порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів виборчого процесу; по-четверте, встановленням засад фінансового та матеріально-технічного забезпечення підготування і проведення виборів [3].

В ст.1 Закону України «Про вибори народних депутатів», йдеться мова про засади виборів - це відправні положення, які визначають принципи виборчого права та види виборчих систем, що застосовуються на відповідних виборах. Слід зазначити, що:

1. Народні депутати України обираються громадянами України на основі загального, рівного і прямого виборчого права таємним голосуванням.

2. Кількісний склад Верховної Ради України визначається Конституцією України.

3. Вибори депутатів здійснюються за пропорційною системою: депутати обираються за виборчими списками кандидатів у депутати від політичних партій у багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі [2].

Виборчий процес відбувається в певній, чітко визначеній виборчим законодавством послідовності і складається з кількох етапів - стадій виборчого процесу. Нове виборче законодавство передбачає такі стадії виборчого процесу (наприклад, ч.4 ст.11 Закону України «Про вибори народних депутатів України»):

- 1) складання та уточнення списків виборців;
- 2) утворення виборчих округів;
- 3) утворення виборчих дільниць;
- 4) утворення виборчих комісій;
- 5) висування й реєстрація кандидатів;
- 6) проведення передвиборної агітації;
- 7) голосування;
- 8) підрахунок голосів виборців і встановлення підсумків
- 9) встановлення результатів виборів та їх офіційне оприлюднення [1].

Всі ці засади і етапи дуже важливі для здійснення виборчого процесу. Слід зазначити, що наша держава ще досить молода і її виборче законодавство знаходиться в стані становлення і активного розвитку, що зумовлює його нестабільність і поки що не дозволяє говорити про надійну гарантованість відповідних політичних прав українських громадян та про граничну прозорість і демократизм виборчих кампаній.

Розвиток та удосконалення виборчого законодавства України пов'язані насамперед з такими обставинами, як необхідність посилення ролі політичних партій у виборчому процесі, з потребою переведення всіх представницьких органів в Україні на засади справжньої виборності та змінності, з вибором адекватних форм прямого волевиявлення народу, зі зміцненням гарантій реалізації політичних прав громадян України в ході виборів, з використанням виборів лише як конституційно-правового, а не політичного інструменту спрямування державно-політичного розвитку країни та легітимної, конкурентної, періодичної і нефальсифікованої зміни носіїв влади.

1. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 25 березня 2004 року.

2. Науково-практичний коментар до Закону України «Про вибори народних депутатів України» / За ред. Голови Центральної виборчої комісії України Рябія М.М.

3. Годованець В.Ф. Конституційне право України: Навч. посіб. - К.: МАУП, 2005. - 360 с.